

Vážený pán

Ing. Ferdinand Vítek ,
primátor

Nitra

Vec : Vzťah predstaviteľov mesta Nitry
k Slovenskému národnému povstaniu
a pamätná tabuľa na bývalých kasárňach.

Mesto Nitra - Mestský úrad v Nitre 950 06 NITRA, Štefánikova trieda 50	
Dátum:	- 5 - 10 - 2004
Evidenčné číslo 2/	44213
Číslo spisov	23042 / 44 KS
Prílohy/lisy	Vybavuje: [signature]

V Nitre 30. augusta 2004

Vážený pán primátor,

obraciam sa na Vás vo veci, ktorú považujem za vec cti predstaviteľov mesta Nitry, ktorí zastupujú jej občanov. Ide o verejné vyjadrenie ich vzťahu k Slovenskému národnému povstaniu. Dvaja doterajší prezidenti Slovenskej republiky i jej z volieb vzišli premieri a nimi vedené vlády vyjadrili svoj kladný alebo i obdivný vzťah k tomuto hrdinskému činu veľkej časti slovenského národa i zahraničných účastníkov tohto odboja proti nemeckému fašizmu. Národná rada Slovenskej republiky vyslovila takéto uznanie tým, že 29. august vyhlásila za štátny sviatok SR. Na oslavách SNP sa vždy znova vyzdvihovala jeho zásluha v tom, že očistilo slovenský národ od hanby spojenectva s fašistickým Nemeckom, spoluúčasti jeho armády na vojne proti Poľsku a Sovietskemu zväzu i od viny za nesmierne hanebné a rasisticky zločinné zaobchádzanie so slovenskými Židmi a za deportácie 58 000 z nich do táborov smrti v nacistickej Tretej ríši. Na včerajších oslavách 60. výročia SNP v Banskej Bystrici naši traja najvyšší ústavní činitelia a v mene zahraničných predstaviteľov český premier ocenili medzinárodný aj vnútorný význam Povstania ako hrdinskej časti histórie slovenského národa.

Vo svetle uvedených skutočností vidí sa mi byť nepochopiteľné a úplne neprijateľné, že na bývalé nitrianske kasárne (terajšiu tržnicu) na Štefánikovej ulici bola osadená pamätná tabuľa pplk. Jánovi Šmigovskému. Menovaný bol v čase vypuknutia SNP v hodnosti majora veliteľom nitrianskej posádky. Nielenže sa odmietol pripojiť k Povstaniu alebo aspoň umožniť tým, čo sa chceli do neho zapojiť, odísť z kasární, ale úzko spolupracoval s nemeckými okupačnými veliteľmi a zariadil, aby im nitrianska posádka vytvárala bezpečné zázemie. Tým napomohol urýchlenie potlačenia SNP nemeckými vojskami. Zároveň umožnil, aby sa nitrianska posádka stala jadrom takzvanej Domobrany v čase, keď nemecké vojská už z územia Slovenska postupne ustupovali a sovietska armáda ho od nich oslobodzovala. Po vojne bol za túto svoju činnosť, nepriateľskú nielen voči obnovenej Československej republike, ale aj voči protifašistickej koalícii ZSSR, USA a Veľkej Británie, Národným súdom odsúdený na smrť a popravený. Treba poznamenať, že ho neodsúdili komunisti, ale súd, ktorý vzišiel z dohody všetkých politických zložiek protifašistického odboja, teda i Demokratickej strany, ktorá v roku 1946 veľkou väčšinou vyhrala voľby na Slovensku.

Na základe týchto skutočností a opakovaných vyhlásení NR SR i jej vlád od roku 1993, že novovzniknutá Slovenská republika nie je právnym alebo politickým pokračovateľom takzvaného Slovenského štátu, je ťažko pochopiteľné, ako bolo možné osadiť na bývalých kasárňach Jánovi Šmigovskému pamätnú tabuľu „za obranu štátnej nezávislosti a suverenity Slovenskej republiky“, pod ktorou treba rozumieť fašistický slovenský štát. Je to krutý výsmech pravdy, lebo táto republika vznikla z vôle nacistického Nemecka a jeho vodcu. Bola úbohým satelitom nemeckej Tretej ríše a slúžila jej politickým a vojenským záujmom. Nikdy nebola nezávislou a v čase, keď podľa vyjadrenia na tabuli mal Ján Šmigovský brániť jej nezávislosť a suverenitu – od vrhnutia 8 nemeckých divízií na Slovensko – nemala už žiadnu suverenitu. Rozhodovali

Rozhodovali v nej nemeckí vojenský veliteľia, od najvyšších až po najnižších, a slovenské správne orgány boli len ich úbohými prísluhovačmi a vykonávateľmi ich rozkazov, ktoré znamenali pre tisíce občanov Slovenska smrť na jeho území alebo v nemeckých koncentračných táboroch.

Udivuje ma, že mesto Nitra prostredníctvom svojich predstaviteľov nielen dalo súhlas na osadenie uvedenej pamätnej tabule, ale sa dokonca prepožičalo na to, aby bolo prvým signatárom nápisu na nej. Vzhľadom na prv uvedené skutočnosti považujem takýto postoj za mravne i politicky neutržateľný. Je to mravná i politická rozpoltenosť, ak predstavitelia nášho štátu na jednej strane oceňujú Slovenské národné povstanie ako svetlú časť histórie slovenského národa v 20. storočí a na druhej strane sa osádzajú pamätne tabule tým, čo bojovali nielen proti nemu, ale i proti vývoju, čo viedol k vzniku prvej skutočne samostatnej a nezávislej Slovenskej republiky, ktorú uznávajú všetky štáty sveta. Do tohto vývoja sa, žiaľ, včlenilo i 40 rokov komunistického režimu. Za to však tí, čo bojovali aj padli v SNP i po ňom, nemôžu. Veľká väčšina z nich si to nepriala a za taký režim by nebola bojovala, i keď proti fašizmu áno. O tom, že na Slovensku bude takýto režim sa rozhodlo na Jaltskej konferencii, kde si predstavitelia víťazných mocností, ZSSR, USA a Veľkej Británie, rozdelili sféry vplyvu v Európe. Takzvaný „víťazný február 1948“ bol iba nutným následkom tejto trojdohody.

Medzi tými mnohými i ja osobne som bol postihnutý komunistickým režimom pre svoje kresťanské presvedčenie, aj keď to vôbec nechcem porovnávať s ďaleko väčším postihnutím iných. Píšem to len preto, aby bolo zrejmé, že nemám dôvod tento totalitný režim zastávať a nemohol som s ním súhlasiť už principiálne z hľadiska svojho kresťanského presvedčenia. Ale i režim vojnového Slovenského štátu bol totalitným režimom s vládou jednej strany a s jedinou prípustnou politickou ideológiou – fašizmom v osobitnej slovenskej podobe. Vďaka Pánu Bohu, že sú oba tieto režimy už za nami a že žijeme v demokracii, kde môže každý slobodne vyjadrovať svoje názory podľa svojho presvedčenia. Táto krásna skutočnosť však vyžaduje tým väčšiu zodpovednosť od nás všetkých, aby sme draho vydobytú slobodu a demokraciu nezneužívali.

Za takéto zneužitie slobody a demokracie považujem i osadenie uvedenej pamätnej tabule. Nie že by som súhlasil s takým odsúdením a popravou Jána Šmigovského – nikdy by som k takému niečomu nedal svoj súhlas. Ale nemôžem súhlasiť s tým, aby sa osádzali pamätne tabule ľuďom, ktorí sa v kritickom čase rozhodli nesprávne a postavili sa na nesprávnu stranu. Ján Šmigovský sa, žiaľ, postavil na stranu tých, čo rozpúťali 2. svetovú vojnu, v ktorej zahynulo viac než 35 miliónov ľudí, z toho 6 miliónov Izraelitov, čo predstavovali takmer polovicu z 13 miliónov tohto ťažko skúšaného národa.

Na základe všetkého prv napísaného žiadam Vás vážený pán primátor, žeby ste sa zasadili o to, aby uvedená pamätná tabuľa bola z priechelia bývalých nitrianskych kasární odstránená. Ak rozhodnutie o jej odstránení patrí do kompetencie mestského zastupiteľstva, žiadam Vás, aby ste túto moju žiadosť s jej prílohami postúpili do tohto orgánu. Za nami sú oslavy 60. výročia Slovenského národného povstania a slávnostné prejavy, oceňujúce zásluhy tohto hrdinského odboja proti veľkej vojenskej presile nemeckej fašistickej armády, zásluhy padlých aj prežijších pre budúce generácie, i pre našu dobu. Ak by uvedená tabuľa zostala i po nich na stene bývalých kasární, vyznieval by nápis na nej ako mravná a politická schizofrénia zo strany mesta Nitry, ako jej prvého a hlavného signatára. K ostatným dvom signatárom sa nevyjadrujem. Keď majú záporný vzťah k SNP, je to ich zodpovednosť. Ak nechceme byť pokrytcami a chceme si zachovať tvár, nemôžeme chváliť nejakú skutočnosť a zároveň jej opak. Ved' náš Spasiteľ, Pán Ježiš Kristus, povedal: „Vaša reč nech je áno – áno, nie – nie! Čo je navyše pochádza od Zlého“ (Ev. Matúša 5,37).

Vážený pán primátor, prijmite môj srdečný pozdrav so želaním dobrého zdravia, sily, múdrosti aj obetavosti a nadovšetko Božieho požehnania vo Vašej náročnej práci pre dobro všetkých obyvateľov mesta Nitry.

S úctou, jeden z jej starých obyvateľov,

Ján Šmigovský

- Prílohy: 1. Výňatky z dvoch zborníkov o SNP
2. Nápis na pamätnej tabuli